

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ
V LETIH 1993 IN 1994

212

RAZSTAVNA DEJAVNOST

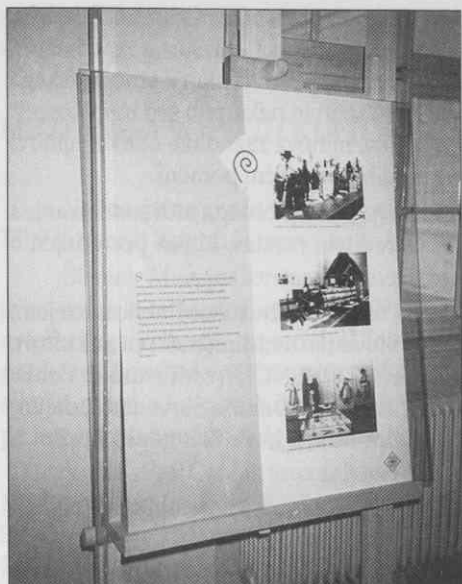
Od 18. decembra 1992 do 21. februarja 1993 je v Slovenskem etnografskem muzeju gostovala razstava TA TRAVA JE ŠACANA, ki je s to prikrito oznako govorila o najbolj cenjenih zdravilnih rastlinah na Tržaškem Krasu. Pripravil jo je Odsek za zgodovino Narodne in študijske knjižnice iz Trsta. Zasnovali sta jo njegovi zunanji sodelavki Kristina Kovačič in Martina Repinc. Postavitev razstave je izhajala predsem iz botanično - zdravilsko - etnoloških dejstev; narejena je bila dosledno v dveh jezikih, slovenskem in italijanskem. Takšen je tudi katalog razstave, ki ga je izdal in založil Slovenski etnografski muzej.

Od 26. aprila 1993 do 11. februarja 1994 je bila v Slovenskem etnografskem muzeju razstava PASOVI IN SKLEPANCI. V isti instituciji smo se ob izidu kataloga iz zbirk SEM Pasovi in sklepanci avtorice mag. Janje Žagar odločili za način, obraten od ustaljene poti razstavljanja gradiva: občasno razstavo o sklepancih in pasovih smo zasnovali kot spremljevalno akcijo h katalogu. Z razstavo je avtorica želela opozoriti na vrsto informacij, ki jih lahko nudi muzejski predmet, prav tako pa tudi na delo neke muzejske ustanove, mnogokrat zastrto v navidezno skrivnostne in nedostopne plasti delovanja. Čeprav je bil izhodišče razstave muzejski predmet - torej uporabni predmet s spremenjeno funkcijo - je bila v zaključnem delu prikazana tudi uporabna funkcija predmeta in njegov nastanek.

V decembru 1993 je dr. Gorazd Makarovič pripravil priložnostni izbor jaslic iz zbirke Slovenskega etnografskega muzeja, ki smo jih razstavili v predbožičnem času.

Od 18. februarja 1994 do 18. marca 1994 je Irena Keršič v predverju Slovenskega etnografskega muzeja pripravila priložnostno razstavo z naslovom BO V MLADIKI SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ?. Razstava je bila nato prenešena v izložbo Mladinske knjige na Slovenski cesti, kjer je bila do konca marca.

18. februarja 1994 smo v Slovenskem etnografskem muzeju odprli gostujočo razstavo TEKSTIL V KMEČKI HIŠI, ki je k nam prišla iz Neprajzi Muzeuma iz Budimpešte. Avtorica razstave je bila Katalin Fülöp, v Ljubljani pa jo je postavila dr. Terezija Horvath. Razstava je prikazovala bogastvo vezenih tkanin z Madžarske od 18. stoletja do današnjih dni. V Narodopisnem muzeju (Neprajzi muzeum) imajo več kot 30.000 tekstilij. Iz te bogate zbirke so poslali na ogled nekaj najlepših prtov, rjuh, vzglavnikov in pregrinjal, ki so nekaj krasili bogate kmečke hiše.

Pano informativne razstave Bo v Mladiki Slovenski etnografski muzej?
(Foto I. Keršič, 1994)

Na 2. slovenskem muzejskem sejmu, ki je potekal od 31. maja do 4. junija 1994 v Cankarjevem domu, je vodja tehničnega oddelka Slovenskega etnografskega muzeja dr. France Golob pripravil razstavo, s katero je predstavil konservatorsko in restavratorsko dejavnost tega muzeja. Njegovi sodelavci pri postavitvi so bili Janez Črne, Albin Romih in Jožica Mandelj.

V počastitev 850 letnice Ljubljane smo se 22. junija 1994 v Slovenskem etnografskem muzeju na posebej v ta namen organizirani čajanki spomnili razstave Ljubljana po predzadnji modi, ki jo je leta 1983 pripravila naša kustodinja Tanja Tomažič. Prikazali smo film Amirja Muratoviča OD KNEIPPA DO KOFETA S SMETANCO (IN NAZAJ), ki v podobi in besedi oživlja nekdanjo ljubljansko promenado. Gostja večera je bila gospa Mila Kačičeva.

213

Spomin na razstavo Ljubljana po predzadnji modi, kotiček s klobuki modistke Mimi Sark
(Foto I. Omahen, 1994)

Amir Muratović (četrti z leve), avtor filma Od Kneippa do kofeta s smetanco (in nazaj) in Mila Kačičeva, »glavna igralka« te dokumentarno pripovedovalske zgodbe o ljubljanski promenadi (Foto I. Omahen, 1994)

6. oktobra 1994 smo odprli razstavo OSELNIK, DROBNA OBROBNA ODA delu, ustvarjalnosti, znanju, svojosti, erosu... avtorice kustodinje za ruralno gospodarstvo mag. Inje Smerdel. To je razstava ene izmed številnih zbirk Slovenskega etnografskega muzeja, zbirke oselnikov - nepogrešljivih orodij nekdanjih in nekaterih sedanjih koscev. Na razstavi je predstavljena zgodovinska oselnikov, njihove raznolike oblike, njihovi izdelovalci ter tehnike izdelave, raba oselnikov in njihovi različni pomeni.

Razstavna dejavnost Slovenskega etnografskega muzeja obsega tudi sodelovanje s sorodnimi institucijami in nekaterimi drugimi prireditelji razstav, ki jim posredujemo podatke ali posojamo predmete.

Skupaj s Slovenci in njihovimi potomci iz Wisconsin, Milwaukee Public muzejem, Svetovnim slovenskim kongresom - Konferenco za Slovenijo ter Ministrstvom za kulturo smo pripravili projekt DOPOLNITEV OPREME HIŠE SLOVENCEV v Milwaukee Public muzeju. Hišo Slovencev predstavlja kmečki dom z alpskega območja Slovenije, zidanim pritličjem in lesenim nadstropjem, ki ima na čelni strani hodnik - gank, krašen z izrezljanimi okraski.

Za stensko okrasje pralnice Peritex iz Trzina je naš muzej naredil kopije risb in fotografij ter spremno besedilo.

Za Narodni muzej je bil za razstavo o baroku narejen seznam predmetov iz kmečke kuhinjske opreme.

Narejen je bil izbor predmetov Slovenskega etnografskega muzeja za razstavo Tekstilna dediščina Gorenjske v Kranju.

Za predstavitev Slovenije na Svetovnem gasilskem sejmu v Hannoveru smo pripravili priložnostni izbor predmetov iz zbirke Slovenskega etnografskega muzeja.

Muzeju Dauphinois iz Grenobla, kjer so 10. decembra 1994 odprli razstavo Vélika

10. decembra 1994 je bila v Musée Dauphinois v Grenoblu otvoritev razstave Vélika zgodovina smučanja. Par bloških smučí iz naših zbirk je na »mrzlo« belo razstavno postavitev pripotoval na sam večer pred otvoritvijo (po tednu dni carinskih peripetij); na mesto, ki ga je čakalo, ga postavljata scenograf Jean-Noël Duru in njegova asistentka Valerie. (Foto I. Smerdel)

zgodovina smučanja, smo posredovali literaturo in ilustrativno gradivo o bloškem smučanju ter jim posodili par bloških smuči s konca 19. stoletja.

MUZEJ NEEVROPSKIH KULTUR GORIČANE

V muzeju na gradu Goričane se nadaljujejo gradbena dela, s katerimi so začeli leta 1989 in zaradi katerih je muzej že tri leta in pol zaprt za javnost.

Stanje v Muzeju Goričane je nevzdržno zaradi kadrovskega pomanjkanja. V muzeju je zaposlen le en kustos, etnolog Ralf Čeplak, ki je organiziral in sodeloval na sestankih gradbenega odbora; organiziral je sestanke financerjev (iz republike in mesta) in predstavnikov Cerkve (bivšega lastnika). Izkazalo se je, da če bo v slovenskem parlamentu sprejet zakon o kulturnih investicijah, se bo zvedrilo tudi na goričanskem dvorcu, sicer pa bo obnova izredno dolgotrajna.

Kustos Ralf Čeplak je nadaljeval z dvema raziskavama: »Novi muzeološki koncept Muzeja neevropskih kultur v Goričanah« in »Kitajska zbirka Kondo Kavesse - Marije Skušek«, ki je vključena v projekt multikulturnih raziskav Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo na Filozofski fakulteti.

DELO PO KUSTODIATIH

Kustosi so nadaljevali z inventariziranjem novopridobljenih predmetov in z urejanjem posameznih zbirk. Z izdajo katalogov iz knjižnice Slovenskega etnografskega muzeja Pasovi in sklepanci in Oselniki sta bili zaključeni reinventarizaciji obeh zbirk,

Predstavitve tretjega, »neevropskega« letnika Etnologa je bila 4. februarja 1994 v atriju Narodnega muzeja v Ljubljani. (Foto J. Sedej)

Inja Smerdel

O · S · E · L · N · I · K · I

ZBIRKA SLOVENSKEGA ETNOGRAFSKEGA MUZEJA

216

V septembru 1994 je izšla četrta knjiga iz zbirke Knjižnica Slovenskega etnografskega muzeja, Oselniki. Napisala jo je mag. Inja Smerdel, naslovnico je oblikoval Jurij Kocbek. (Foto C. Narobè)

plod raziskave sta bili odmevni razstavi.

Odhodi kustosov na teren so bili povezani s posameznimi raziskavami: oselnikov (Gradež, Bohinj, Baška grapa, Slavina, Robanov kot, Žerovnica, Selška dolina, Pivka, Bistra, Gorjuše, Podvolovjek, Stiška vas); svetil, šeg in navad (Zavodnje, Skorna, Kropa, Kamna Gorica, Sora pri Medvodah); vinogradništva (Metlika, Vinomer, Drašiči). Terensko delo je vključevalo tudi nakupe predmetov, snemanja ter študij virov in literature po arhivih in pokrajinskih muzejih.

Kustosi so neposredno urejali zbirke v depozu ter izbirali in pripravljali predmete za razstave.

Delo kustosov se izraža tudi v pisanju publikacij in člankov ter v delu za Etnološki slovar in Enciklopedijo Slovenije.

STROKOVNA AKTIVNOST IN IZOBRAŽEVANJE

Irena Keršič je Denisu Chevallierju iz ATP v Parizu za register evropskih institucij za oživljanje domačih obrti posredovala podatke o oživljanju domačih obrti v Sloveniji.

Mag. Inja Smerdel je posredovala gradivo in slovstvo o čupi njenemu prizadevnemu preučevalcukapitanu Brunu Volpi Lisjaku iz Trsta.

Od 13.10.1993 do 15.10.1993 so se Irena Keršič, mag. Marjeta Mikuž, mag. Andrej Dular, Tanja Tomažič, Alenka Simikič, Jožica Mandelj in Ludvik Benigar udeležili zborovanja Društva slovenskih muzealcev v Dobrni. Mag. Marjeta Mikuž je podala poročilo o konferenci ICOM-CIDOC septembra 1993 v Ljubljani, Irena Keršič pa je imela referat na temo legalnega in ilegalnega izvoza etnološke dediščine ter njene zaščite in dokumentacije.

V času od 8.12. do 12.12. 1993 sta se Bojana Rogelj-Škafar in Alenka Simikič v Toursu udeležili kolokvija evropskih etnologov na temo Etnologija in dediščina v Evropi. Kolokvij

Etnolog in druge publikacije Slovenskega etnografskega muzeja na razstavi v Toursu v Franciji
(Foto B. Rogelj-Škafar, 1993)

je pripravila francoska institucija Mission du patrimoine ethnologique, ki skuša z organizacijo takih srečanj povezati evropske etnološke in etnologije tako v raziskavah kot pri delu na skupnih projektih. Na kolokvijju so bile obdelane štiri teme:

- identiteta in dediščina,
- socialna vloga tujcev,
- nacionalizmi in nacionalne vezi,
- za etnologijo Evrope.

Vzporedno s kolokvijem je raziskovalni center G.A.R.A.E./Hesiodie iz Carcassona pripravil doslej najobsežnejšo razstavo evropske etnološke, antropološke in domoznanske periodike, ki si jo je podrobno ogledala Bojana Rogelj-Škafar in na kateri se je predstavljal tudi Slovenski etnografski muzej. Celoten projekt je bil prvenstveno promocija ideje, da je znanstvena periodika eno od najpomembnejših orodij za razvoj stroke.

Alenka Simikič je udeležbo na kolokvijju za dokumentacijo izkoristila tudi za delo pri Mednarodnem komiteju za dokumentacijo (ICOM-CIDOC). Pridobila je nekaj novih sodelavcev za delo pri pripravi podatkovnih standardov za etnologijo. Dogovorila se je tudi za sodelovanje delovne skupine za etnologijo z Misson du patrimoine ethnologique, ki je ena od vodilnih institucij na področju evropske etnologije.

24.12.1993 je Irena Keršič obiskala avkcijo v Dorotheumu v Celovcu z namenom, da se seznanj s postopkom legalnega izvoza starin.

Od 11.1. do 17.1.1994 se je mag. Marjeta Mikuž v Grenoblu udeležila mednarodnega posvetovanja z naslovom Novi pristopi k muzejskemu managementu.

Od 19.1. do 23.1. 1994 se je mag. Marjeta Mikuž v Londonu udeležila predavanj angleškega muzejskega društva o organizaciji dela v muzejih.

17.2.1994 je mag. Inja Smerdel vodila dr. Hélène La Rue iz Pitt Rivers muzeja v Oxfordu po depoju Slovenskega etnografskega muzeja.

Od 10.4. do 17.4. 1994 se je mag. Andrej Dular udeležil muzejskega sejma SIME v Parizu.

Od 11.4. do 17.4. 1994 je bila mag. Marjeta Mikuž študijsko v Parizu (delo v ICOMovem Dokumentacijsko - informativnem centru).

12.4.1994 so dr. Ivan Sedej, dr. Gorazd Makarovič, mag. Inja Smerdel, Bojana Škafar-Rogelj, Irena Keršič, Alenka Simikič, Barbara Sosič, Sonja Kogej in Ralf Čeplak sodelovali na Etno večeru Slovenskega etnološkega društva v Klubu Cankarjevega doma. Prireditve je potekala pod naslovom Slovenski etnografski muzej se predstavi. Ob tem je bila tudi projekcija TV mladinske oddaje Tina in Nejc v Slovenskem etnografskem muzeju in dokumentarnega video filma Sprehod po depoju Slovenskega etnografskega muzeja.

218

3.5.1994 sta se Bojana Škafar-Rogelj in mag. Andrej Dular udeležila občnega zbora Slovenskega etnološkega društva v Rogatcu. Bojana Škafar-Rogelj je podala poročilo o Etno večerih Slovenskega etnološkega društva.

9.5. 1994 je mag. Marjeta Mikuž organizirala prihod direktorja Deutsches Museuma dr. W. Rathiena, ki je v Cankarjevem domu predaval na Museoforumu o muzejskem managementu.

Od 27.5. do 3.6. 1994 se je Alenka Simikič udeležila sestanka za etno-delovno skupino v Atenah.

Od 15.6. do 17.6. 1994 sta v SEM-MIDOM Alenka Simikič in Tone Pirc pripravila tečaj za računalniški paket MODES za kustose etnoloških oddelkov v pokrajinskih muzejih Slovenije.

V juliju in avgustu 1994 je Ralf Čeplak v zvezi z raziskovanjem »Kitajske zbirke Kondo Kavese - Marije Skušek« potoval na Kitajsko (Beijing, Guangzhou, Chengdu). Obiskal je tudi več muzejev in proučeval njihove muzealije.

Ralf Čeplak se je septembra 1994 udeležil B tečaja ISSOM/UNESCO 94, nadaljevalnega tečaja mednarodne šole muzeologije v Brnu na Češkem.

22.9. 1994 je Ralf Čeplak na gradu Štatemberg pri Poljčanah v organizaciji Turistične zveze Slovenije in ZKO sodeloval na posvetovanju Kultura in turizem.

Od 12.10. do 14.10.1994 se je Sonja Kogej udeležila strokovne ekskurzije slovenskih muzejskih pedagogov v Münchnu.

Od 7.12. do 11.12. 1994 je bila mag. Inja Smerdel na strokovnem obisku v Grenoblu, v Musée Dauphinois. Seznanila se je z organizacijo dela v tem muzeju, si ogledala njihove depoje, dokumentacijo, knjižnico in razstave. Udeležila se je otvoritve razstave Véliska zgodovina smučanja. Za publikacijo, ki spremlja to mednarodno razstavo, je prispevala članek *Les premiers skis utilisés dans les Alpes; les skis de Bloke en Slovénie*.

KNJIŽNICA

V knjižnici poteka stalno interno delo, kar pomeni, da sledimo novostim na domačem trgu, preko katalogov pa naročamo knjige v tujini. Temu sledijo vsi standardni postopki obdelave gradiva, ki je sedaj že urejeno na policah glede na etnološko sistematiko. Knjižnica Slovenskega etnografskega muzeja se bo vključila v sistem vzajemne katalogizacije COBISS. S tem se bo lahko začela podrobna obdelava gradiva. V letu 1993 smo inventarizirali 860 novih enot, v letu 1994 pa 600 novih enot - revij in monografij.

Poleg internih izposojevalcev so se s številnimi vprašanji na knjižnico obračali zlasti številni zunanji obiskovalci.

TEHNIČNI ODDELEK

Tehnični oddelek Slovenskega etnografskega muzeja, ki ga vodi konservator dr. France Golob, je v letih 1993 in 1994 sodeloval pri postavitvah in podiranju razstav v Slovenskem etnografskem muzeju. Za razstavi Pasovi in sklepanci in Oselnik, drobna obrobna oda... je tehnični oddelek izdelal razstavno tehniko ter restavriral eksponate. Restavrirali so tudi druge predmete (skrinje, svetila, otroški voziček, stol, igrače, opremo za kuhinjo...).

V depozu Slovenskega etnografskega muzeja v Škofji Loki so montirali kovinske regale za naslednje zbirke: slike na steklo, votivne slike, čebelarstvo zbirko, freske, pletarsko zbirko, jarme, poljska orodja, leseno posodje, orodja za kuhinjo.

Tehnični oddelek je nudil strokovno pomoč Slovincem v Italiji in Avstriji. Restavrirali so muzealije v Kraški hiši v Velikem Repnu in Muzeju Koroških Slovencev v Šentjanžu. V Trati pri Borovljah so zaključili restavratorska dela v najstarejši slovenski s kulisami in zastorom ohranjeni gledališki dvorani. Restavrirano je bilo 75m² gledaliških kulis.

219

PEDAGOŠKO DELO

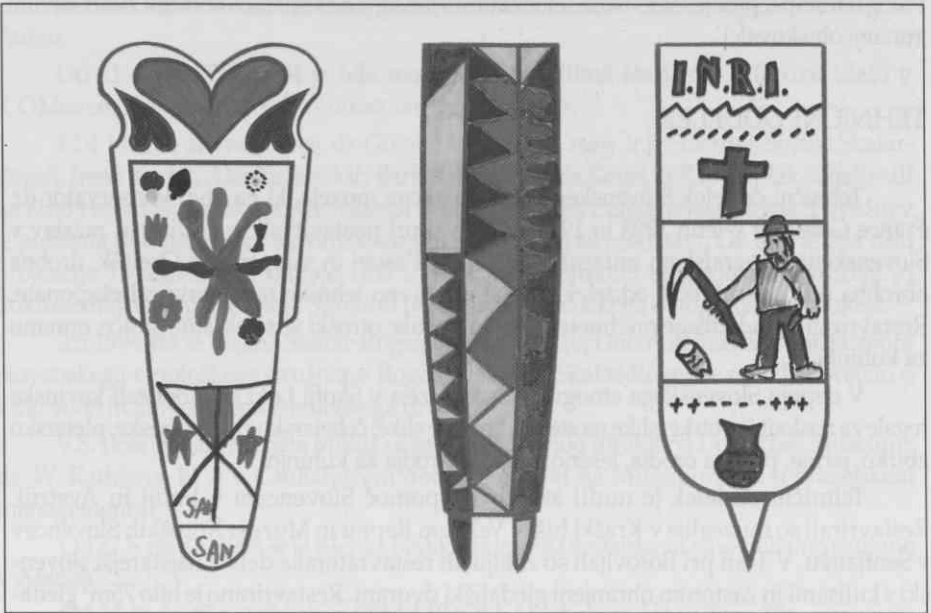
Ena izmed osnovnih nalog muzeja je tudi vzgoja obiskovalcev, pri katerih želimo razvijati sposobnost opazovanja, razumevanja, sklepanja in občudovanja ter jim vzpodbuditi zavest o bogati kulturni dediščini v našem okolju. Slovenski etnografski muzej nima stalne razstave, zato lahko te naloge opravljamo le na občasnih razstavah.

Muzejska pedagoginja je vodila po razstavah, ker pa se je za organizirane skupine otrok, ki prihajajo v muzej, izkazalo, da bolj aktivno sodelujejo z lastnim delom kot le z klasičnimi vodstvi, so bili za posamezne razstave izdelani delovni listi. Ob razstavi Oselnik, drobna obrobna oda...so posebnost vstopnice, ploskovno oblikovani oselniki v obliki treh osnovnih tipov. Otroci jih krasijo tako, da posnemajo razstavljene oselnike ali z motivi iz lastne domišljije.

Želja delavcev Slovenskega etnografskega muzeja je, da bi imeli v muzeju stalno ponudbo, t.i. muzejske delavnice, vendar se vedno znova izkaže, kako za tovrstno dejavnost potrebujemo stalen prostor. V marcu 1993 smo imeli v razstavnih prostorih pred postavitvijo nove razstave štiri enotedenske lončarske delavnice, ki jih je vodil lončar Igor Bahor iz Topolšice in na katerih so se »bodoči« lončarji seznanili tudi z lončarstvom na Slovenskem. Ob četrtek in nedeljah v mesecu novembru 1994 pa je sredi razstave o oselnikih potekala rezbarska delavnica »Okrasi si svoj oselnik«. Vodil jo je rezbar Dušan Tomšič iz Borovnice.

Ob razstavi jaslic smo v decembru 1993 za otroke pripravili urice pravljic, ki jih je bral igralec Jurij Souček.

Pedagoško delo so opravljali tudi kustosi s predavanji in vodstvi po depozu Slovenskega etnografskega muzeja:

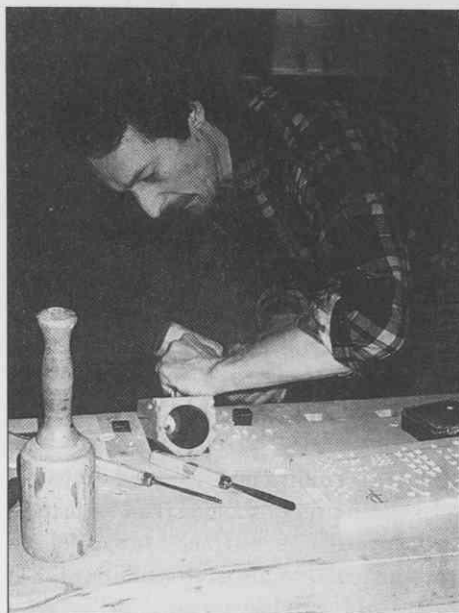

Otrokom dediščina ni neprivlačen vir navdiha za njihovo ustvarjanje.

-mag. Janja Žagar je imela januarja 1993 na AGRFT predavanje o ljudski noši.

-30.3.1993 je imela mag. Inja Smerdel na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo predavanje ob diapozitivih o ptičjem lovu z naslovom Med smrtjo na krožniku in ječarsko ljubeznijo.

Rezbarska delavnica »Okrasi si svoj oselnik« je bila živa ponudba razstave Oselnik, drobna obrobna oda... Rezbar Dušan Tomšič pri delu. (Foto S. Kogej-Rus, 1994)

-Irena Keršič je imela 12.7.1993 na Poletni šoli za izseljence predavanje o kmečki hiši s slovenskega podeželja.

-23.2.1994 je Ralf Čeplak v splošnem seminarju na Katedri za etnologijo in kulturno antropologijo predaval »O viziji muzeja neevropskih kultur«.

-2.3.1994 je bil v okviru Splošnega seminarja za četrte letnike in podiplomske študente pogovor o etnološkem in antropološkem tisku v Sloveniji. Na pogovoru je sodelovala mag. Inja Smerdel, urednica Etnologa.

-5.7.1994 je imela Irena Keršič v Muzeju na prostem v Rogatcu, kjer je potekala muzejska poletna šola, predavanje ob diapozitivih z naslovom Muzeji na prostem v Skandinaviji.

-19.9.1994 je imela Irena Keršič v okviru posveta Etnologija v osnovni šoli, ki ga je priredilo Slovensko etnološko društvo, predavanje ob diapozitivih z naslovom Etnologija je povsod.

V muzeju smo imeli predavanja, na katera smo povabili zunanje predavatelje:

Ob razstavi Ta trava je šacana je mag. phar. Marija Vidic 14.1.1993 predstavila zdravilna zelišča tovarne zdravil Krka, 11. februarja pa je Ana Rangus predavala o nabiranju in uporabi zdravilnih zelišč.

KADROVSKE SPREMEMBE

V letih 1993 in 1994 smo v Slovenskem etnografskem muzeju trem diplomantom: Darji Cizelj, Janezu Sedeju in Mirjam Behek omogočili opravljanje pripravništva, ki ga je financiral Zavod za zaposlovanje. Ob zaključku so vsi uspešno opravili strokovni izpit.

Januarja 1993 je z nalogo Oblačilna kultura delavcev v Ljubljani med I. in II. svetovno vojno magistrirala Janja Žagar. Naši sodelavki mag. Marjeta Mikuš in Alenka Simikič sta za organizacijo CIDOC-ove konference prejeli Valvasorjevo priznanje.

REŠEVANJE PROSTORSKE PROBLEMATIKE SLOVENSKEGA ETNOGRAFSKEGA MUZEJA (nadaljevanje z morebitnim koncem)

222

V letu 1993 je Slovenski etnografski muzej obhajal 70-letnico obstoja. Žal še vedno v skupni muzejski hiši. Na osnovi slabih izkušenj s pristajanjem na alternativne rešitve namesto Mladike (le-te so se pojavljale in že spolzevale iz rok) smo se sodelavci Slovenskega etnografskega muzeja odločili, da vztrajamo pri svoji prvotni vlogi za pridobitev stavbnega kompleksa Mladike (oddani jeseni leta 1991).

23. novembra 1993 je potekal na Ministrstvu za kulturo pogovor med ravnatelji treh nacionalnih muzejev (narodnega, etnografskega in prirodoslovnega) ter ministrom Sergijem Pelhanom. Povod razgovora je bil v Uradnem listu objavljen razpis za Fabianijevo Mladiko, ki je bila tedaj razglašena za kulturni spomenik. Ministrstvo za kulturo se je zavzelo za dokončno dodelitev Mladike Slovenskemu etnografskemu muzeju. Prav tako je konec novembra na svoji seji ljubljanski Izvršni svet sprejel sklep, da se v Mladiko, ki naj bi v kratkem postala last mesta (mesto Ljubljana je vložilo denacionalizacijski zahtevek), preseli Slovenski etnografski muzej. V okviru akcije Ljubljana moje mesto in v okviru komunalne dejavnosti, bi mesto zagotovilo tudi sredstva za obnovo pročelja in dotrajano napeljavo.

Zaplet je postal še nepreglednejši z objavo javnega razpisa za izvajanje investitorskega inženiringa za obnovo kompleksa bivše vojaške bolnice Mladika v Uradnem listu.

In potem se je, kot pravijo, zgodila politika. Za Slovenski etnografski muzej v Mladiki sta se odločila mestna vlada in obrambni minister. 27. januarja 1994 sta direktor Slovenskega etnografskega muzeja dr. Ivan Sedej in obrambni minister podpisala pogodbo, s katero je Slovenski etnografski muzej dobil v uporabo kompleks nekdanje vojaške bolnišnice Mladika. Soglasje k tej pogodbi je na podlagi sklepa Izvršnega sveta skupščine mesta Ljubljane dal predsednik Marjan Vidmar. Ministrstvo za obrambo je hkrati dalo predlog, da se Mladika ne odstopi Slovenskemu etnografskemu muzeju samo v uporabo kot običajnemu najemniku, temveč da se mu preda v brezplačno trajno uporabo, po ureditvi lastninskih razmerij v okviru sukcesije po bivši Jugoslaviji pa tudi v lastništvo.

Nastal pa je spor med »obrambo« in državo o lastništvu nepremičnin nekdanje JLA. Ministrstvo za obrambo naj bi zato odstopilo od navedene pogodbe, saj ni imelo pooblastila, da bi razpolagalo z Mladiko. Vlada Republike Slovenije je namreč sprejela sklep, da Mladiko namenijo za potrebe republiških upravnih organov, oziroma je bil objekt dan v uporabo zunanjemu ministrstvu. Ta sklep ni bil nikoli preklican in ga ni mogla spremeniti niti izjava nekdanjega zunanjega ministra Dimitrija Rupla, da se tej lokaciji odpoveduje v korist kulture, saj minister ni imel pooblastil za razpolaganje z upravnimi stavbami. Objekt je bil dokončno namenjen republiškim upravnim organom in tako je bilo v vseh nadaljnjih sklepih vlade obrambno ministrstvo izločeno iz vseh aktivnosti v zvezi z Mladiko. Republiška vlada se je zavarovala tudi pred denacionalizacijskim

zahtevkom. Denacionalizacijski zakon namreč omogoča upoštevanje interesov države, kadar gre za objekte, ki so zanjo nenadomestljivi. Zato naj bi bila pogodba za rešitev prostorskega problema Slovenskega etnografskega muzeja brezpredmetna.

10. februarja smo delavci Slovenskega etnografskega muzeja organizirali mirno protestno akcijo, ki so se je udeležili muzealci, znani kulturni delavci in prijatelji Slovenskega etnografskega muzeja. Direktor dr. Ivan Sedej je na ograjo pred razpadajočo Mladiko obesil tablo z napisom Slovenski etnografski muzej. Za to simbolično dejanje smo se uslužbenci Slovenskega etnografskega muzeja odločili zaradi trdovratnega spletkarjenja s to sto let staro stavbo, ki je bila razglašena za kulturni spomenik. Čeprav je prišlo do politizacije problema, nam je bilo vseeno, kdo bo etnografskemu muzeju in javnosti prisodil Mladiko. Tehtanje, ali naj bo v njej sodoben, kreativen muzej ali pa pisarne državnega uradništva, bi se tedaj moralo prevesiti v prid kulturi. Odprli smo knjigo podpisov v znak podpore Slovenskemu etnografskemu muzeju in v dveh mesecih, kolikor je bila knjiga odprta, se je v njej zbralo 7286 podpisov.

Že naslednje jutro so delavci vladnega servisa skupnih služb odstranili z ograje Mladike tablo z napisom Slovenski etnografski muzej.

In vendar se je s politizacijo, do katere je prišlo, le nekaj zgodilo. Odzvali so se tisti, pri katerih problem Slovenskega etnografskega muzeja preprosto nikoli ni prišel na dnevni red. Arogantno so spregovorili o brezpredmetnosti in brezpravnosti takšnih kulturnih prizadevanj in odkrito postavili interese države, državnih organov pred interese svojih državljanov, pred tako imenovane mestne apetite, pred možnost za kulturno obogatitev slovenske prestolnice. Bi bilo res tako neznatno in politično nepomembno, če bi imeli sredi vladnih stavb in veleposlaništev tako rekoč izložbeno okno dela slovenske kulturne dediščine?

1. marca 1994 so se sestali zunanji, obrambni, šolski in kulturni minister ter državni sekretar iz ministrstva za notranje zadeve. Na sestanku

Za Mladiko smo potrebovali novo ploščo z napisom. Oblikovala jo je Mojca Turkova in dobesedno »čez noč« nam jo je izdelal prijateljsko razpoložen mojster graver. 10. februarja 1994 je direktor dr. Ivan Sedej pritrčil ploščo na steber ograje ob vhodu v Mladiko. (Foto I. Keršič)

se niso pogovarjali le o Mladiki in Slovenskem etnografskem muzeju, ampak o celotni problematiki. Dogovorili so se, da je treba preveriti, kakšno je pravno stanje in čigavo je kaj, ker Mladika ni v lasti obrambnega ministrstva, ampak vlade. Kulturno ministrstvo bo zahtevalo enakovredno lokacijo v celotnem kompleksu, znanem kot zasedeni prostor Mreže za Metelkovo. Slovenski etnografski muzej bi po tej varianti dobil dve tretjini lokacije, eno tretjino pa Mreža za Metelkovo.

3. marca je bil pred republiškim parlamentom protestni shod državljanov, ki so podpirali zahtevo Slovenskega etnografskega muzeja, da dobi poslopje Mladike. V protestni izjavi je direktor Slovenskega etnografskega muzeja poudaril, da Mladike ne zahtevajo zase ali le za stroko, ampak za vse Slovence in za tiste, ki živijo z nami. Tone Kuntner je v imenu društva PEN dejal, da bo zaradi prezira politike do kulture med njimi nastal nov frontalni spor, v katerem bo prva potegnila krajši konec. Predsednik IS mesta Ljubljane Marjan Vidmar pa je ponovil, da je Mladika last mesta in da hočejo v njej etnografe. Delegacijo kulturnikov in razumnikov je sprejel podpredsednik državnega zbora, ki je obljubil, da naj bi državni zbor o tem razpravljal v aprilu.

12. aprila 1994 je predsednik Slovenskih krščanskih demokratov in zunanji minister Lojze Peterle na seji odbora za državno ureditev in javno upravo predlagal, naj čimprej proučijo lokacijska vprašanja v zvezi s Slovenskim etnografskim muzejem. Minister Peterle je predlagal, če bo strokovna preučitev pokazala, da je Mladika najprimernejša za muzej, da vlada spremeni pred dvema letoma sprejeti sklep, po katerem naj bi Mladiko preuredili za zunanje ministrstvo in jo nameni Slovenskemu etnografskemu muzeju. Strokovno oceno so izdelali prof. dr. Fedja Košir, prof. dr. Peter Gabrijelčič, prof. dr. Jože Kušar in prof. dr. Jože Koželj. Zapisali so, da je kompleks Mladike funkcijsko, lokacijsko in stavbno

varstveno precej primernejši za državno upravo kot za Slovenski etnografski muzej. Tej dokaj ekskluzivni ekspertizi (v »strokovni« komisiji so bili le arhitekti) so v medijih oporekali nekateri priznani slovenski strokovnjaki, med njimi tudi arhitekti.

Konec julija 1994 pa je Vlada Republike Slovenije sprejela sklep, da dobi ves kompleks vojašnice na Metelkovi Ministrstvo za kulturo, ki bi z Metelkovo ustvarjalo novo ljubljansko kulturno središče. V tem sklopu se rešuje tudi prostorska problematika Slovenskega etnografskega muzeja. Čeprav še vedno ni prišlo do dokončne odločitve, koliko prostora bo dobil Slovenski etnografski muzej, pa vendar upamo, da ne bo prišlo samo do kompromisnih odločitev, ampak bo Slovenski etnografski muzej dobil možnost, da zaživi in da to ne bo le »začasna« prostorska rešitev za nadaljnih sedemdeset let.

Mnenja, polemike, članki o prostorski problematiki Slovenskega etnografskega muzeja (navajanje njihovih avtorjev ustreza objavam v tisku):

225

- Jelka Šutej Adamič: Tok, tok, Mladika, odpri se! Delo, 26.1.1994, str.9
- Boris Gombač: Tok, tok, Mladika, odpri se! Delo, Sobotna priloga, 6.2.1993, str.30
- Darinka Kladnik: Jutrišnja namembnost ljubljanskih vojašnic. Dnevnik, 8.3.1993, str.17
- Darinka Kladnik: Moledovanje in dokazovanje. Dnevnik, 28.4.1993, str.5
- Darinka Kladnik: Mesec muzejev. Dnevnik, 18.5.1993
- Predsedstvo Slovenske akademije znanosti in umetnosti: Izjava o etnografskem muzeju. Delo, 10.7.1993, str.30
- Dr. France Golob, konservator SEM: O etnografskem muzeju. Delo, 17.7.1993, str.8
- Janez Suhadolc: Na rob k »Izjavi o etnografskem muzeju«. Delo, 28.7.1993, str.7
- Darinka Kladnik: Po vzorcu Metelkove. Dnevnik, 7.10.1993
- Jelka Šutej Adamič: Čigava je zdaj Mladika? Delo, 24.11.1993, str.13
- Ivan Sedej: Protestiram! Delo, 26.11.1993
- Andrej Petrin: Muzeji na gradu? Dnevnik, 27.11.1993, str.2
- Ministrstvo za kulturo: »Mladiko« kulturi. Delo, 27.11.1993, str.7
- J.P.: V Mladiki bo etnografski muzej. Delo, 1.12.1993, str.12
- J.Š.A.: Bo Etnografski muzej vendarle v Mladiki? Delo, 3.12.1993, str.7
- Marko Beznik, nestranski delegat skupščine občine Ljubljana-Center: Čigava je zdaj Mladika? Delo, Sobotna priloga, 4.12.1993
- Marko Beznik: Bo Etnografski muzej vendarle v Mladiki? Delo, Sobotna priloga, 18.12.1993, str.34
- Nina Pirnat Spahič: Stare stavbe - novi muzeji. Primorski dnevnik, 21.12.1993, str.16
- Dane Zajc, predsednik Društva slovenskih pisateljev: Izjava DSP. Delo, 21.1.1994, str.6
- Ivan Sedej: Slovenski etnografski muzej ali kako se je kalilo jeklo. Slovenec, 22.1.1994, str.31
- Mladika Etnografskemu muzeju. Dnevnik, 28.1.1994, str.2
- Jelka Šutej Adamič: Slovenska dediščina bo končno na ogled. Delo, 29.1.1994, str.7
- L.M.: Čigava je Mladika. Republika, 1.2.1994, str.2
- Anita Žmahar: Kot kaže, bo prostore Mladike le dobil Etnografski muzej. Republika, 2.2.1994, str.3
- Meta Roglič, Duša P. Podbevšek: Ministrova radodarnost. Dnevnik, 3.2.1994, str.1 in 4.
- Ivanka Mihelčič: Je Janša pozabil, kaj je predlagal? In Janševa »radodarnost« je brezpredmetna. Republika, 3.2.1994, str.1 in 2
- Pojasnilo ministrstva za obrambo. Dnevnik, 4.2.1994, str.2
- Ivan Sedej: Imperij vrača udarec. Delo, 5.2.1994, str.7. Republika, 5.2.1994, str.4
- Ivanka Mihelčič: Quo vadis, gospod Sedej? Republika, 5.2.1994, str.4
- Dr. Dimitrij Rupel: Pojasnilo v zvezi z Mladiko. Dnevnik, 5.2.1994, str.2 in Slovenec, 5.2.1994, str.9
- Dr. Ivan Sedej: Mestni sekretarki. Slovenec, 7.2.1994, str.8 in Delo, 19.2.1994, str.6
- Nika Dolinar, predstavnica za stike z javnostjo ministrstva za obrambo: Pojasnilo. Delo, 9.2.1994, str.2

- Ministrstvo za obrambo: Bivši minister Rupel se je javno odrekel Mladiki v prid kulture. Dnevnik, 10.2.1994, str.2
- Marjan Vidmar, predsednik IS Skupščine mesta Ljubljane: Protest ljubljanskega izvršnega sveta. Slovenec, 10.2.1994
- Biserka Karneža: Ključ Mladike pri Ruplu? Slovenec, 11.2.1994, str.1 in 2
- J.Š.A.: Bo pribijanje plošče zaleglo? Delo, 11.2.1994, str.1
- Jelka Šutej Adamič: Kot da smo šele od leta 91. Delo, 11.2.1994, str.6
- Niko Grafenauer, glavni urednik, Nova revija; Dane Zajc, predsednik, Društvo slovenskih pisateljev: Izjava. Delo, 11.2.1994, str.6; Dnevnik, 14.2.1994, str.4; Družina, 20.2.1994
- Marjan Vidmar: Odprto pismo predsedniku vlade RS g. Janezu Drnovšku! Delo, 15.2.1994, str.5
- Ivanka Mihelčič: Za kulturo in proti birokratskemu bohotenju. Primorski dnevnik, 11.2.1994, str.15
- Nika Dolinar, predstavnica za stike z javnostjo ministrstva za obrambo: Bivši minister se je odrekel Mladiki. Delo, 11.2.1994, str.3
- Dr. Dimitrij Rupel: Še eno pojasnilo v zvezi z Mladiko. Dnevnik, 11.2.1994, str.2
- Z napisom »obeležili svojo zemljo«. Dnevnik, 11.2.1994, str.3
- Dimitrij Rupel: Avioni, ladje, psi... Primorski dnevnik, 12.2.1994, str.15
- Nič tako skrivnostnega ni bilo. Dnevnik, 12.2.1994
- (tp): Nič skrivnostnega ni bilo. Dnevnik, 12.2.1994, str.10
- Črtomilan Dekozolec: Kar je državno - tega še vojska ne vzame! Dnevnik, 15.2.1994, str.17
- Dr. Angelos Baš: Prošnja dr. Ivanu Sedeju. Slovenec, 15.2.1994
- Inja Smerdel: David in Goljat s Prešernove ceste. Slovenec, 17.2.1994, str.16; Delo, 19.2.1994, str.6
- Andrej Meglič: Odgovor Mirku Bandlju. Republika, 17.2.1994, str.4
- (shv): Obtožbe in pojasnila. Dnevnik, 17.2.1994, str.2
- Ralf Čepлак, Zveza muzejev Slovenije: Kako je Aleksander Makedonski sekal gordijski voz. Delo, 16.2.1994, str.11; Slovenec, 17.2.1994, str.16; Republika, 19.2.1994, str.5
- D.K.: »V Mladiki mora biti etnografski muzej«. Delo, 17.2.1994, str.7
- Jože Rangus, Slovenska gospodarska stranka: Prostor za zgodovinski arhiv. Slovenec, 17.2.1994
- Milica Sturm, predsednica Slovenske ženske zveze: Odprto pismo slovenski vladi in javnosti. Delo, 18.2.1994, str.7
- Mirko Bandelj: Čigava je Mladika? Delo, 19.2.1994, str.4
- Mira Omerzel Terlep, predsednica Slovenskega etnološkega društva: Smo res del kulturne Evrope. Delo, 19.2.1994, str.6 in Sram me je slovenske neosveščenosti. Republika, 19.2.1994, str.4
- Igor Fetluga, Slovenski krščanski demokrati: Mladiko etnografskemu muzeju. Slovenec, 19.2.1994
- Ema Murko, Slovenska ženska zveza: Spoštovani rojaki, državniki, kulturniki in vsi Slovenci dobre volje! Slovenec, 19.2.1994
- Mirko Bandelj: Odgovor gospodu Megliču. Republika, 19.2.1994, str.4
- Mojca Terčelj in Jani Virk: Pogovor z direktorjem etnološkega muzeja Ivanom Sedejem: Kdo se boji samega sebe? Slovenec, 19.2.1994, str.32
- Dr. Primož Simoniti, Slovenska matica: Podpora izjavi Nove revije. Družina, 20.2.1994
- Biserka Karneža: Uradniške pisarne namesto etnografskega muzeja. Slovenec, 21.2.1994, str.4
- več podpisnikov za NDS/SKD: Podpora Slovenskemu etnografskemu muzeju. Slovenec, 21.2.1994, str.8; Slovenske brazde, 24.2.1994; Delo, 1.3.1994, str.14
- Nada Lampret-Souvan in 6 drugih podpisnikov: Licej in Mladika. Delo, 21.2.1994, str.5
- Marija Lavtar, za SZZ, OO Tržič: Slovenski vladi... Slovenec, 22.2.1994
- Janko Stušek, Za Društvo Mali vojni muzej: Predsedniku vlade. Slovenec, 22.2.1994, str.9
- Andrej Meglič, predstavnik za tisk IO mesta Ljubljane: Še o Mladiki. Delo, 23.2.1994, str.4
- Mirko Bandelj: »Še o Mladiki«. Delo, 24.2.1994, str.3
- Meta Prelesnik, Občinski odbor SKD Kočevje: Kultura naroda je pomembnejša od birokracije. Slovenec, 24.2.1994
- Sašo Schrott: Muzej ali pisarne? Večer, 24.2.1994, str.15

- Marjan Podobnik, Slovenska ljudska stranka: SLS o Mladiki. Slovenec, 25.2.1994
- B.K.: »Mladiko etnografofom!« Slovenec, 28.2.1994
- Ivana Pucer, RO SŽS za slovensko Istro, Majda Pavlin, OO SŽZ Koper: Odprto pismo slovenski vladi in javnosti. Slovenec, 26.2.1994, str.9
- Dr. Niko Kuret, akademik: Mladiko etnografskemu muzeju. Delo, 25.2.1994, str.6
- Rajko Muršič: Ne afera, ampak škandal z dolgo brado. Katedra, 1994, št.3
- STA: Mladiko Slovenskemu etnografskemu muzeju. Slovenec, 2.3.1994, str.4
- Marijan Zlobec: Bo muzej na Metelkovi? Delo, 3.3.1994, str.1
- Tanja Lesničar-Pučko: Tretja rešitev. Dnevnik, 3.3.1994, str.1
- Mag. Jana Valenčič: Kaj pa Goričane? Dnevnik, 3.3.1994, str.2
- (STA): Namesto v Mladiki na Metelkovi? Republika, 3.3.1994, str.5
- Janez Pogačnik: Odprto pismo gospodu Lojzetu Peterletu. Slovenec, 4.3.1994, str.3; Dnevnik, 4.3.1994, str.2; Delo. 11.3.1994, str.8
- (J.Š.A.): Spor med kulturo in politiko? Delo, 4.3.1994, str.1
- Jelka Šutej Adamič: Mladika - nova igra političnega pingponga. Delo, 4.3.1994, str.3
- Ralf Čeplak, predsednik Zveze muzejev Slovenije: Protest. Delo, 4.3.1994, str.6; Družina, 13.3.1994, str.12
- (dk) Mladiko Slovenskemu etnografskemu muzeju! Dnevnik, 4.3.1994, str.1; Slovenec, 7.3.1994, str.8
- Darinka Kladnik: Mladiko Slovenskemu etnografskemu muzeju! Dnevnik, 4.3.1994, str.4
- Za Mladiko proti Lenartu. Dvoje zahtev Slovenskega PEN. Dnevnik, 4.3.1994, str.7
- Miha Naglič: Starikavost v boju za Mladiko. Gorenjski glas, 4.3.1994, str.13
- (G.K.): Mladika vlado mika. Slovenske novice, 4.3.1994, str.1 in 4
- Ivanka Mihelčič: Gorje narodu, ki zgodovino odriva na rob pameti. Republika, 4.3.1994, str.5
- Bogomir Štefančič, ml.: Mladika naj ne bo birokratski čebelnjak, Slovenec, 4.3.1994, str.1
- Bogomir Kovač: Bo o Mladiki razpravljaj Državni zbor? Slovenec, 4.3.1994, str.3
- Mira Dobravec: Alternativni narodopisni muzej (glosa). Slovenec, 4.3.1994, str.3
- Kulturni boj za Mladiko. Večer, 4.3.1994, str.1
- (bb): Preigravanje z zapuščinami. Večer, 4.3.1994, str.3
- Igor Ferluga, Slovenski krščanski demokrati, občinski odbor Ljubljana Center: Mladiko etnografskemu muzeju! Delo, 5.3.1994
- Boris A. Novak, v imenu občnega zbora Slovenskega PEN-a: Mladiko kulturi! Slovenec, 5.3.1994, str.8
- Izstop iz Društva slovenskih pisateljev. Dnevnik, 5.3.1994, str.2
- Z.Ž.: O usodi Fabianijeve Mladike bo odločala vlada. Slovenec, 5.3.1994, str.3
- Bojan Bauman: Metelkova, Mladika... Večer, 5.3.1994, str.4
- J.P.: Vidmar dal državi ultimata za Mladiko. Delo, 9.3.1994, str.7
- Jože Osterman: Muzej, Mladika, Metelkova. Dnevnik, 12.3.1994, str.17
- Andrej Meglič: Bo muzej na Metelkovi. Delo, Sobotna priloga, 12.3.1994, str.33 in 34; Med Mladiko in Metelkovo. Slovenec, 15.3.1994, str.8
- Igor Žitnik: Bo muzej na Metelkovi. Delo, Sobotna priloga, 12.2.1994, str.34
- Zdravko Vatovec: Mladika v Rimu, Bernini v Ljubljani, da o marinah ne govorimo. Delo, 12.3.1994, str.10
- Marija Cvetek: Čemu »precepiti« Mladiko?! Slovenec, 12.3.1994, str.28
- Edvard Kovač: Kdo bo dobil Mladiko. Družina, 13.2.1994, str.3
- Jelka Šutej Adamič: Pogovor z direktorjem Etnografskega muzeja: Za kulturno infrastrukturo gre, ne za en sam muzej. Delo, 14.3.1994
- Studio AXA, d.o.o. in samostojni delavci v kulturi, arhitekti: Vinko Torkar, Vladimir Kozorog, Niko Jurca, Vojko Jurca, Goran Arh: Fabianijeva Mladika. Slovenec, 14.3.1994
- Dimitrij Ivanov, šef Protokola Republike Slovenije: Slaba informiranost dr. Sedeja. Slovenec, 15.3.1994, str.8

Z javnega zбора državljanov za dodelitev Mladike Slovenskemu etnografskemu muzeju pred parlamentom RS (Foto I. Keršič, 1994)

- Prostore Mladike nameniti muzeju. Republika, 15.3.1994, str.5
- Ivo A. Božič: Mladika - komu in zakaj. Delo, 16.3.1994, str.11
- Mladika muzeju. Večer, 15.3.1994, str.3
- Planinsko društvo Gozd Martuljek: Planinska podpora Slovenskemu etnografskemu muzeju. Slovenec, 19.3.1994, str.8
- Dr. Ljudež Marinček, Klub znanstvenikov raziskovalcev pri SLS: Klub znanstvenikov o Mladiki. Slovenec, 17.3.1994, str.8
- Dr. France Golob, konservator SEM: Čemu »precepiti« Mladiko?! Slovenec, 17.3.1994, str.8
- Sašo Schrott: Pogovor z dr. Ivanom Sedejem: Ko postanejo tudi muzeji politika. Večer, 19.3.1994, str.7
- Marko Beznik: Mladika: njena preteklost in usoda(!?). Delo, Sobotna priloga, 19.3.1994, str.34
- (dk): Mladiko Slovenskemu etnografskemu muzeju. Dnevnik, 25.3.1994, str.15
- Slavko Kremenšek: Slovenci in narodopisne ustanove. Delo, Sobotna priloga, 26.3.1994, str.3
- Greta Kozler in 40 podpisnikov: Podpora Slovenskemu etnografskemu muzeju. Družina, 27.3.1994, str.12
- Dr. Ivan Sedej, direktor SEM: Spoštovana gospa Marija Cvetek! Slovenec, 28.3.1994, str.8
- Slavko Kremenšek: Politika in Slovenski etnografski muzej. Dnevnik, 31.3.1994, str.2
- Izjava za javnost Razreda za umetnost SAZU. Republika, 31.3.1994, str.17; Slovenec, 2.4.1994
- Anka Pavlin, za OOSKD Bežigrad: Mladika. Slovenec, 2.4.1994
- Mojmir Tozon, za IO Narodnih demokratov pri SKD: Poziv h kulturnemu molku. Slovenec, 2.4.1994
- Slovenski odbor ICOM: Etnografski muzeji vse bolj pomembni. Dnevnik, 2.4.1994, str.2; Slovenec, 7.4.1994, str.8
- Branko Šuštar: Mladika, država in morala. Delo, Sobotna priloga, 2.4.1994, str.43
- Gregor Zmago Bole: Etnografski muzej. Dnevnik, 5.4.1994, str.2
- Jožica Pogačnik: Zakaj vse v mesta? Dnevnik, 15.4.1994, str.2
- Veselko Guštin: Še en predlog za etnografski muzej! Dnevnik, 12.4.1994, str.2
- (STA): Peterle pripravljen prepustiti Mladiko muzeju. Delo, 13.4.1994, str.20
- Prostor za Etnografski muzej. Dnevnik, 13.4.1994, str.2
- Tanja Lesničar-Pučko: Glas nedolžnega. Dnevnik, 16.4.1994, str.19
- J.Š.A.: Tudi v Lucasu o Mladiki. Delo, 10.5.1994, str.13
- Uredništvo Mengšana: Mladiko Slovenskemu etnografskemu muzeju. Slovenec, 11.5.1994, str.8
- (me): Mladika primernejša za državno upravo. Dnevnik, 11.5.1994, str.3
- Darinka Kladnik: Pogovor z direktorjem SEM dr. Ivanom Sedejem. Dnevnik, 12.5.1994, str.6
- Darinka Kladnik: V ene hlače ne gresta dva. Dnevnik, 13.5.1994, str.8
- Vladimir Vodušek: SLS je podprla Majniško deklaracijo - pet let pozneje. Delo, 21.5.1994, str.2
- Roman Brilej: Mreža za Mladiko. Mladina, 23.5.1994, str.40-44
- Biserka Karneža: Dediščina zasluži stalen narodopisni muzej. Slovenec, 25.5.1994, str.2
- Izvedenčevi udarci po nasprotniku. Slovenec, 28.5.1994, str.28
- Jure Lenard: Mladika, njena preteklost in usoda (Mladika in državna uprava). Delo, Sobotna priloga, 4.6.1994, str.33
- Darinka Kladnik: Podpisovalci. Dnevnik, 24.6.1994, str.6
- Red. prof. dr. Franc Suncič, Društvo univerzitetnih profesorjev: Vladi republike Slovenije. Dnevnik, 12.6.1994, str.2; Delo, 17.6.1994, str.6
- Prof. dr. Fedja Košir, prof. dr. Peter Gabrijelčič, prof. dr. Jure Kušar, prof. dr. Jože Koželj: Informacija o problematiki prostorov bivše vojaške bolnice Mladika. Poročevalec Državnega zbora Republike Slovenije, Ljubljana, 16.6.1994, št.24, str.23-30
- Janez Rotar: Oveneli nagelj pred Slovenskim etnografskim muzejem. Delo, 16.6.1994, str.14
- Vojko Pahor: Mladika: njena preteklost in usoda. Delo, Sobotna priloga, 18.6.1994, str.37
- Biserka Karneža: Kocko mečejo »neodvisni« strokovnjaki. Slovenec, 28.6.1994, str.4
- Jelka Šutej Adamič: Kulturi naj bi namenili prostor na Metelkovi. Delo, 1.7.1994, str.6

- Prof. dr. Fedja Košir, prof. dr. Peter Gabrijelčič, prof. dr. Juže Koželj, prof. dr. Jože Kušar: Arhitekti o Mladiki - drugič. Slovenec, 1.7.1994, str.10
- I.P.: »Vlada ustvarja popoln kaos v urbanizmu«. Slovenec, 6.7.1994, str.1
- J.P.: Treba je zagotoviti denar tudi za gradnjo Mesarskega mostu. Slovenec, 6.7.1994, str.3
- (sv): Mladika je in bo naša. Dnevnik, 6.7.1994
- Dejan Vodovnik: Protizakonita dela v Mladiki. Delo, 6.7.1994, str.7
- Mojca Ravnik, Inštitut za slovensko narodopisje pri ZRC SAZU: Kaj je z Mladiko. Delo, 23.7.1994, str.33
- B.K.: Metelkovo bodo prenovile »entuziastične« sile. Slovenec, 10.9.1994, str.3
- Andrej Meglič, predstavnik za tisk IS mesta Ljubljana: Vojašnica na Metelkovi. Slovenec, 12.9.1994
- Jože Osterman, državni sekretar Ministrstva za kulturo: Mladiko etnografskemu muzeju. Delo, 21.10.1994, str.13
- Aleš Berger: Mladiko etnografskemu muzeju. Republika, 20.10.1994, str.4

Sonja Kogej - Rus
(izbor slikovnih prilog
in komentarji I. Sm.)